

© שאלות הכנה בסיסיות כהכנה לקראת מבחן מתכונת ומבחן בגרות בהיסטוריה

חלק ב'

בנוסף יש להתכונן לשאלות המבוססות על מקורות היסטוריים כפי שמשולבים

במבחני הבגרות בהיסטוריה.

לידיעת המורים והתלמידים : ציון העמודים בקובץ זה מתייחס בנושא השואה לספר : מסעות בזמן, משלום למלחמה ושואה בהוצאת מטח. ולחלק בונים מדינה במוזה"ת : ציון העמודים מתייחס לספר : הלאומיות בישראל ובעמים בונים מדינה במזרח התיכון בהוצאת רכס. יש להתאים את העמודים על-פי ספרי הלימוד של כל בי"ס (ניתן להיעזר במראי המקום לספרים המצויים באשנ"ב לקיץ תשע"ב).

שאלות לפרק ראשון של המבחן (שאלות 1,2,3),

בספר : משלום למלחמה ולשואה, הוצאת מטח עמודים : 95-100, 116-121, 157-168, 138-153, 186-189, 204.

1. הסבר את עיקרי האידיאולוגיה הנאצית : א. תורת הגזע. ב. דימוי היהודי באנטישמיות הנאצית. ג. מקומו של המנהיג- 'הפיהרר פרנציפ'. ד. אחדות הדם והאדמה. ה. הסדר החדש ו. מרחב המחיה. ז. ההתנגדות לדמוקרטיה ולקומוניזם.
2. המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם מינואר 1933- ספטמבר 1935. הסבר והדגם כיצד ביססו הנאצים את שלטונם בתקופה זו בעזרת הדרכים הבאות :
  - א. צווים וחקיקה
  - ב. תעמולה חינוך ותרבות
  - ד. טרור והפעלת כוח
  - ה. ליל הסכינים הארוכותהערה : לאחר ההסבר יש לתת לכל צעד שלוש דוגמאות קונקרטיות.
3. חוקי נירנברג – ספטמבר 1935. מהם חוקי נירנברג, הצג את תוכן חוקים אלה והסבר את משמעותם מהיבט בניית המשטר הנאצי ומההיבט היהודי.
4. ביסוס המשטר הנאצי בשנים 1936-1939 : הצג את הצעדים שביצע השלטון הנאצי לביסוס שלטונו בשנים אלה :
  - א. פיתוח כלכלי מואץ-תכנית ארבע השנים.
  - ב. האצת תהליך האריזציה.
  - ג. 1938- החרפת הפגיעה ביהודים.
5. מדיניות החוץ הנאצית 1933-1939 (עד תחילת המלחמה ולא כולל המלחמה) :
  - א. הסבר את יעדי מדיניות החוץ הנאצית.
  - ב. הצג את כל אחד מהצעדים שנקטו הנאצים במדיניות החוץ בשנים 1933-1936. והסבר איזה יעד השיגו בכל אחד מהצעדים הללו.
  - ג. הצג את הצעדים התוקפניים של גרמניה במדיניות החוץ בשנים 1938-1939 והסבר

6. הסבר מה היו הגורמים **למדיניות הפיוס** של בריטניה כלפי גרמניה הנאצית ומה היו הגורמים למדיניות הפיוס שנקטה צרפת בשנים 1936-1939. הדגם כיצד באה מדיניות הפיוס לביטוי באירועים הבאים: א. ועידת מינכן. ב. סיפוח הסודטים וצ'כסלובקיה.
7. הצג את תוכן **הסכם ריבנטרופ-מולוטוב**, אוגוסט 1939 - החלק הגלוי והחלק החסוי. הסבר מה היו מניעי גרמניה ומה היו מניעי ברית המועצות לחתום על ההסכם.
8. הסבר מהו "**הסדר החדש**" ומה היו הצעדים שנקטו הנאצים במהלך מלחמת העולם השנייה כדי לקדם את הגשמתו. (הערה: בתשובתך התייחס לשוני בין מזרח אירופה ומערבה).
9. הצג והסבר את **מדיניות הנאצים כלפי היהודים עד ריכוזם בגטאות**. (הערה: בתשובתך התייחס לצעדים שנועדו להפריד בין היהודים לבין האוכלוסייה המקומית הלא יהודית, פגיעה במוסדות תרבות ודת, הרס הקיום הכלכלי של היהודים, חטיפות לעבודות כפייה, פגיעות והתעללויות).
10. **הקמת הגטאות**: הסבר מה היו המטרות המוצהרות וההסברים של הנאצים בהקמת הגטאות.
11. הצג את דרך **ניהול הגטאות** ואת דרכי הפיקוח עליהם. מה היו התפקידים שהוטלו על היודנראטים וכיצד פעלו לממשם. (הערה: ההתייחסות לתפקידי היודנראטים היא רק לתקופת שלב הריכוז בגטאות ולא לשלב בו החל "הפתרון הסופי").

שאלות לפרק שני של המבחן (שאלות 4,5,6)

עמודים בספר: 216-217, 223-225, 246-253, 258-259, 260-270, 270-272,

1. הבא שלושה הסברים לקשר בין **תחילת ההרג ההמוני של היהודים** לבין המלחמה בברית המועצות שהחלה ב-22 ביוני 1941.
2. **ועידת ואנזה** (ינואר 1942):
א. הסבר מה היו מטרות כינוס ועידת ואנזה.
ב. מי היו הנציגים שהשתתפו בוועידה (הגופים שייצגו), מה היו הנושאים שעלו במהלך הוועידה?
ג. הסבר מה ניתן ללמוד מפרוטוקול הוועידה על הטוטליטריות של הפתרון הסופי.
3. **המרד בגטאות**: קרא את הכרוז של אבא קובנר (בספר בהוצאת מטח עמ' 247) והסבר מדוע לדעת קובנר יש לפתוח במרד.
4. מי היו המורדים בגטאות ומה היו מטרות המרד.

5. הצג את קשיי ההתארגנות למרד בגטאות והסבר את הלבטים והדילמות של המורדים.
6. הסבר את ייחודו של המרד בגטו ורשה לעומת מרידות בגטאות אחרים. (הערה: בתשובה יש להתייחס למרידות בגטאות אחרים ולא להסתפק בהתמקדות בגטו ורשה).
7. **לוחמים יהודים בצבאות בעלות הברית:** במלחמת העולם השנייה לחמו מיליון חיילים יהודים בצבאות השונים של בעלות הברית. הסבר את מניעי היהודים בהצטרפותם לצבאות השונים. הבא דוגמא של לוחם יהודי בולט מאחד מצבאות אלה. (בספר בהוצ' מטח עמ' 258-259)
8. **יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש באירופה כלפי היהודים בזמן "הפתרון הסופי"** היה שונה מארץ לארץ: הצג את הגורמים שהשפיעו על יחס האוכלוסייה המקומית כלפי היהודים בזמן הכיבוש הנאצי ובסס תשובתך על שתי ארצות. יש להתייחס בתשובה לגורמים הבאים: עוצמת שלטון הכיבוש הנאצי, קיום מחתרות אנטי נאציות בקרב האוכלוסייה, גורמים גיאוגרפיים, מספר היהודים במדינה ופיזורם הגיאוגרפי, דימוי החברה והמשטר, היחס ליהודים לפני הכיבוש הנאצי. והצג את דפוסי התגובה השונים של האוכלוסייה (עמודים 260-264):
- א. הרוב הדומם.
  - ב. משתפי פעולה.
  - ג. מעטים שהסתכנו בניסיונם להציל יהודים-חסידי אומות העולם.
9. **ציין שלושה דפוסי התייחסות של האוכלוסייה המקומית אל היהודים בארצות הכיבוש הנאצי בתקופת השואה.** הסבר את המניע שהשפיע על כל אחד מדפוסי התייחסות שצינת.
10. **חסידי אומות עולם:**
- א. הגדר מי נחשב לחסיד אומות עולם.
  - ב. הצג את מניעי המצילים חסידי אומות עולם.
  - ג. הצג דפוסי עזרה והצלה שונים של חסידי אומות עולם.
  - ד. תאר שתי דוגמאות של סיפורים אישיים של שני חסידי אומות עולם בפעולותיהם להצלת יהודים.

שאלות לפרק שלישי של המבחן (לשאלות 7,8,9)

עמודים בספר: הלאומיות בישראל ובעמים בונים מדינה במזרח התיכון הוצאת רכס: עמודים: 72-85, 88-101, 103-116, 120-142, 142-151, 155-168, 171-173, 187-199, 215-240.

א. מאבק הישוב היהודי בשלטונות המנדט הבריטי החל מ-1945

• מאבק הצבאי

1. הסבר את הגורמים להקמת **תנועת המרי העברי**. 29.6.1945 - 31.10.1945
2. הצג את דרכי הפעולה של תנועת המרי העברי והצג שלושה מבצעים עיקריים שנעשו במסגרת תנועת המרי העברי.
3. הסבר את הנסיבות שהובילו לפירוקה של תנועת המרי העברי (יש להתייחס למבצע ברודסייד "השבת השחורה" 29.6.47).
4. הסבר מה היה **המאבק הצמוד ומה היה המאבק הרצוף**, מה היו מאפייני כל מאבק ומה היה השוני ביניהם.
5. הצג שני מבצעים עיקריים שנעשו במסגרת המאבק הרצוף.
6. הצג את היחסים בין המחותרות לאחר התפרקות תנועת המרי העברי.

• העפלה - המאבק להבאת עולים לארץ:

1. הסבר מהי תופעת העפלה והצג את היקף התופעה מהתקופה שלאחר מלחמת העולם השנייה (לידעתך, במהלך מלחמת העולם השנייה הצליחה רק אניה אחת להגיע בשלום לחופי הארץ. 6 אניות טבעו בדרכן המפורסמת בהן: האניה סטרומה שטבעה בים השחור בפברואר 1942, 9 אניות הופנו למקומות אחרים ו-10 אניות נתפסו על ידי הבריטים).
2. תאר את המאבק המתמשך להבאת מעפילים חרף המדיניות המגבילה של הבריטים. בתשובתך התייחס גם למאמצים הכרוכים בהבאת כל אניה ואניה (רכישת האוניות, ארגון הצוות, ארגון העולים המוכנים לעלות, המסע, מבצע הורדת המעפילים לחוף והסתרתם בקיבוצים).
3. **מבצע העפלה התנהל על בסיס כמה מטרות:**
  - א. הצלת שארית הפליטה ע"י הבאתם ארצה.
  - ב. יצירת רוב מספרי יהודי במדינה שבדרך לצורך חיזוק הכח היהודי לקראת מאבק על מדינה- הבאת יהודים מארצות המזה"ת למשל מעיראק, מסוריה, בהעפלה יבשתית והעברת המסר לעקורים שלא למהר לפתור את בעיותיהם באירופה.
  - ג. העפלה כמכשיר מרכזי של הנהגת התנועה הציונית לעיצוב דעת קהל בארץ ובעולם כלפי מטרות המאבק הציוני למדינה יהודית בא"י.
4. **הסבר מטרות אלה.**
  1. הצג את מדיניות בריטניה ואת פעולותיה ביחס להעפלה לא"י.

5. הצג את פרשת 'לה-ספציה' (אביב 1946) ו'פרשת אקסודוס'
יולי 1947) והסבר השלכת פרשות אלה על המאבק במדיניות בריטניה בשאלת איי
ובמאבק להקמת המדינה .

ב. ההתיישבות

1. מה היו המטרות של הישוב במאבקו למען התיישבות בתקופה שלאחר מחה"ע ה-2,
הצג את הפעולות שנעשו ואת מבצעי ההתיישבות המרכזיים בתקופה זו.

ג. הדין באו"ם והחלטת החלוקה

1. הצג את שיקולי הבריטים בהעברת שאלת ארץ ישראל לאו"ם (שיקולי מדיניות
חוץ ופנים).
2. הסבר מה היו המניעים של ברה"מ בהחלטתה לתמוך בתכנית החלוקה של האו"ם 29.11.47
3. הסבר מה היו הגורמים שעיצבו את עמדת ארה"ב בהצבעתה בעד תכנית החלוקה של
האו"ם 29.11.1947.
4. מה הייתה **ועדת אונסקו"פ**? כיצד פעלה? הסבר אלו עדויות נשמעו בפניה ואלו עדויות
לא נשמעו בפניה? מה היו המלצות ועדת אונסקו"פ?
5. הצג את **עיקרי החלטת כ"ט בנובמבר** (29.11.1947) והסבר את משמעותה. (הערה :
עליך לדעת את מפת איזורי החלוקה למדינה היהודית ולמדינה הערבית).
6. הצג את הגורמים שאיפשרו קבלת החלטת כ"ט בנובמבר 1947 (החלטה 181) ע"י
האו"ם.
7. התגובות להחלטת האו"ם מיום כ"ט בנובמבר 1947 : א. הצג את התגובות בקרב
הישוב היהודי להחלטה. ב. הצג את תגובת הפלסטינים ומדינות ערב להחלטת האו"ם.

ד. מלחמת העצמאות חלק א' : 30 בנובמבר 1947 - 14 במאי 1948

1. הסבר מה הייתה מטרת ערביי ישראל ביוזמתם לפתוח במלחמה? מה היה אופן
פעולתם?
2. הצג את מוקדי המלחמה בארבעת החודשים הראשונים. הדגם אירועים בכל אחד
ממוקדים אלה. כיצד פעלו הכוחות הלוחמים בישוב היהודי בכל אחד ממוקדי הלחימה
ומה הייתה מטרתם?
3. הצג את קשיי הצד היהודי במהלך שלב זה עד תכנית ד'.
4. הסבר מה היו המטרות שעמדו בבסיס תכנית ד' (אפריל 1948)? ציין שנ מבצעים והצג
מבצע אחד שנעשה במסגרת תכנית ד'.
5. הצג את ההישגים של הצד היהודי בסיום תכנית ד'.

ה. מלחמת העצמאות חלק ב' 15 במאי 1948 - 10.3.1949 והסכמי שביתת הנשק

1. ציין את שמות מדינות ערב שפלשו לא"י עם עזיבת הבריטים והכרזת העצמאות ע"י בן-גוריון. הצג את המטרות של מדינות ערב בפלישתם לא"י.
2. הצג את היעדים של מדינת ישראל בשלב זה של המלחמה.
3. הצג את יחסי הכוחות בנוגע ללוחמים ומצבם וכן בנושא הנשק שהיה ברשות כל אחד מהצדדים.
3. הסבר את משמעות דבריו של יגאל ידין ראש אגף המבצעים בצה"ל בפני מנהלת העם ב-12 במאי 1948, בנוגע להתמודדות הנדרשת לאור מצב יחסי הכוחות בראשית המלחמה : " שיקול האפשרויות לא יכול להיות כאן רק שיקול צבאי של נשק נגד נשק ויחידות נגד יחידות, שכן אנו חסרים את הנשק הזה והמשוריינים הללו. השיקול הוא באיזו מידה עשויים האנשים שלנו להצליח בכח המורל שלהם".
4. היעזר במפה, עמ' 124, ציין את כיווני הפלישה של צבאות עיראק, ירדן, סוריה, מצרים.
5. כיצד נוצלה ההפוגה הראשונה ב-11.6.1948 על-ידי הכוחות היהודים.
6. **קרבות עשרת הימים**: אילו הישגים הושגו או לא הושגו: בחזית הצפון, חזית המרכז וחזית הדרום.
7. **הפוגה שנייה** 19.7.1948 - 15.10.1948 מה הייתה **תכנית ברנדוט** ומדוע ישראל התנגדה לה.
8. הצג את המטרות של ממשלת ישראל ביציאה **למבצעים האחרונים**. בחזית הדרום (מבצע יואב ומבצע חורב), בחזית הצפון (מבצע חירם) ובזית הדרום (מבצע עובדה).
9. הסבר מדוע מלחמת העצמאות נקראת "הנכבה"- האסון, על-ידי הפלסטינים.
10. ציין את המחיר בנפש בצד היהודי במלחמת העצמאות.
11. הסבר מה היו המניעים של ישראל ומה היו המניעים של מצרים, ירדן לבנון וסוריה לחתימה על הסכמי שביתת הנשק.
12. הצג את עיקרי התוכן של **הסכמי שביתת הנשק** שנחתמו בתום מלחמת העצמאות בין ישראל לבין שתיים ממדינות ערב. הצג את נקודות התורפה בהסכמים אלו.
13. הסבר את החשיבות של הסכמי שביתת הנשק למדינת ישראל.
11. עיין במפות בעמ' 147 וציין את השינויים העיקריים **במפת מדינת ישראל** בתום מלחמת העצמאות (הקו הירוק) **לעומת מפת תכנית החלוקה של האו"ם 1947**.
13. הצג את **הבעיות הלא פתורות בעקבות מלחמת העצמאות**.
14. **היווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים במלחמת העצמאות**: לפי גירסת ישראל נכללו 525,000 פליטים ועפ"י הגירסה הערבית נכללו 765,000 פליטים. הצג את הגורמים השונים להיווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים במהלך שלבי מלחמת העצמאות.

1. תהליך הדה-קולוניזציה והקמת מדינות עצמאיות בצפון אפריקה ובאסיה.

1. תחילת תופעת הדה קולוניאליזם החלה בין שתי מלחמות העולם והשיא התרחש לאחר מלחמת העולם השנייה 1945 ובשנות ה-50 וה-60 של המאה ה-20. הסבר שלושה מהגורמים שהביאו לתהליך הדה-קולוניזציה בתקופה זו ; גורם כלכלי, גורם פוליטי, גורם אידיאולוגי.
2. הצג שלושה מאפיינים של תהליך הדה קולוניזציה במזרח התיכון ובצפון אפריקה (יש להתייחס למאפיינים : הדרגתיות, מאבק לאומי, עמי המזה"ת הקדימו את עמי צפ"א בתהליך, שמירת האינטרסים הכלכליים והאסטרטגים של מעצמות אירופה).
3. בחר במדינה אחת מצפ"א או המזה"ת והצג את השלבים העיקריים בתהליך קבלת העצמאות . הצג איזה ממאפייני תהליך הדה קולוניזציה באו לביטוי בתהליך קבלת העצמאות במדינה זו .
4. הצג שלושה גורמים שהשפיעו על חיסול הקהילה היהודית בארצות האיסלאם תוך פרק זמן קצר יחסית.
5. הסבר כיצד שניים מהגורמים שהצגת בשאלה 3 באו לידי ביטוי בגורלה של אחת הקהילות היהודיות באחת ממדינות צפ"א או המזה"ת.

שאלות לפרק רביעי של המבחן (לשאלות 10,11,12)

עמודים בספר : 279-291, 307-320

א. מלחמת ששת הימים

1. הסבר מה היו המניעים של נאצר לצאת למלחמה נגד ישראל בשנת 1967 ?
2. הצג שני צעדים של נאצר שזירזו את פרוץ המלחמה.
3. הסבר מה היו הגורמים והנסיבות שהביאו לפרוץ מלחמת ששת הימים.
4. הסבר מה היו התוצאות וההשפעות של מלחמת ששת הימים על מדינת ישראל – בתחומים : כלכלה, חברה, בטחון, ויחסי חוץ.
5. הסבר את השפעות מלחמת ששת הימים על הפלסטינאים ועל מדינות ערב.

ב. עלייה וקליטה במדינת ישראל בשנות ה-50

1. הסבר הסיבות לעלייה למדינת ישראל בשנות ה-50, וציין מהיכן הגיעו קבוצות העולים בעשור הראשון לקיומה של מדינת ישראל.
2. ציין שני דפוסי פעולה של מדינת ישראל בארגון העלייה מארצות האסלאם בשנות ה-50, והצג את המאפיינים של אחד מדפוסי פעולה אלה.
3. ציין שני דפוסי פעולה של מדינת ישראל בארגון העלייה מארצות האסלאם בשנות ה-50, והצג את המאפיינים של אחד מדפוסי פעולה אלה.

4. הסבר **שני** גורמים שהשפיעו על קליטת העולים בשנות ה-50, והצג **שתי** דרכי פעולה של רשויות המדינה בקליטת העולים.
5. הצג את הקשיים של מדינת ישראל בקליטת העולים בשנות ה-50 **בשניים** מהתחומים: דיור, חינוך, תעסוקה.
6. הצג **שלושה** קשיים בתחומים שונים, שהתעוררו בתהליך הקליטה במדינת ישראל בשנות ה-50, והסבר כיצד התמודדו רשויות המדינה עם **שני** קשיים בתהליך הקליטה.
7. תאר כיצד פעלו מוסדות המדינה כדי לקלוט את העולים, בתחומים: דיור-התיישבות, חינוך.
8. הסבר כיצד בעיות הביטחון ובעיות הכלכלה של מדינת ישראל בשנות ה-50 השפיעו על קליטת העלייה.
בתשובתך התייחס לקשיים אלה:
  - מצבה הכלכלי והביטחוני של המדינה.
  - היחס המספרי בין הקולטים לנקלטים.
  - המפגש בין אידיאולוגיה של הקולטים ובין ההשקפות והמסורות של הנקלטים.
9. הסבר מהי תפיסת "כור ההיתוך" של המדינה ומדוע היא היוותה קושי עבור העולים.
10. מדוע פרצו **אירועי ואדי סאליב** (יולי 1959) ומה הייתה ההשפעה של אירועים אלה על החברה בישראל.
11. הסבר במה משקפים אירועי ואדי סאליב (1959) את קשיי הקליטה של העולים בעשור הראשון לקום המדינה.

ג. עיצוב זכרון השואה

1. הסבר את היחס של החברה בישראל בשנות ה-50 לשואה כפי שהוא בא לידי ביטוי באחד מהנושאים: א. הויכוח בנושא השילומים. ב. פרשת קסטנר. ג. חקיקה בנושא השואה.
2. הסבר את השפעת משפט אייכמן על היחס של החברה הישראלית אל ניצולי השואה ואת השפעתו על הפרשנות לגבורה של היהודים בשואה.
2. הצג שניים מהשינויים שחלו בעיצוב זכרון השואה בחברה בישראל בשנות ה-60 וה-70, והסבר מה גרם לאחד מהשינויים שהצגת (הערה: ניתן להתייחס למשפט אייכמן, לתקופת ההמתנה שקדמה למלחמת ששת הימים 1967 ולמלחמה זו, לרצח הספורטאים הישראלים באולימפיאדת מינכן, מלחמת ששת הימים ופיגוע הטרור בשנות ה-70 כמו: אסון מעלות וחיטיפת מטוס 'איר פראנסי' לאוגנדה).